

Pöytäkirja

Liikenneturvallisuusstrategian seurantaryhmän ensimmäinen kokous

Aika

27.10.2022 klo 12.00–14.00

Paikka

Auditorio, Eteläesplanadi 4 & Teams

1. Kokouksen avaus

Liikenneturvallisuusstrategian seurantaryhmän puheenjohtaja, osastopäällikkö Laura Eiro avasi seurantaryhmän kokouksen.

2. Liikenneturvallisuusstrategian seurannan ja toimeenpanon esittely ja seurannan tavoitteet sekä LVM:n toimenpiteiden tilannekatsaus

Liikenne- ja viestintäministeriön erityisasiantuntija Konsta Arvelin kertoi liikenneturvallisuusstrategian seurannasta ja toimeenpanosta.

Strategiaan sisältyy 103 konkreettista toimenpidettä kattava toimenpideohjelma. Toimenpiteiden tavoitteena on liikenneturvallisuuden parantaminen. Aiemmat liikenneturvallisuusstrategiat ovat koskeneet vain tieliikennettä, mutta käsillä oleva strategia kattaa kaikki liikennemuodot. Toimenpiteiden toteuttaminen on alkanut heti strategian antamisen jälkeen. Osa toimenpiteistä on priorisoituja eli niillä on arvioitu olevan eniten vaikuttavuutta liikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamisessa.

Strategian seurantaryhmä koostuu toimenpideohjelman keskeisistä vastuutahoista. Useat eri toimijat ovat tehneet pitkäjänteistä liikenneturvallisuustyötä jo pitkään. Seurantaryhmän toiminta on konkreettinen osoitus siitä, että strategiaa työstetään ja seurataan. Seurantaryhmän tehtävänä on seurata strategian toimenpiteiden toteutumista ja toimenpiteiden toteuttamisen vaikutuksia. Seurantaryhmä arvioi myös toimenpideohjelman tilannetta. Strategian laskennallinen vaikutus on arvioitu olevan noin 20 liikennekuoleman vähenemä strategiakauden aikana.

Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla on 18 toimenpidettä, joista osan toteuttaminen on aloitettu. Priorisoituja toimenpiteitä näistä on kolme. Liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla olevat toimenpiteet liittyvät mm. lainsäädäntöön, rahoitukseen ja ajoterveyteen. Nyt käynnistetyt toimenpiteet keskittyvät mikroliikkumiseen, mikä on aiheena puhuttanut kevään ja kesän aikana. Ministeriössä on aloitettu selvittämään kevyiden sähköajoneuvojen ja polkupyöräilyn promillerajan tarpeellisuutta ja liikenneturvallisuusvaikutuksia (toimenpide 91). Mikroliikkumiseen liittyen selvitetään myös sitä, voidaanko mikroliikkumisen liikennepalveluita ohjata

kuntien alueella ja millä tavoin (toimenpide 90). Selvitys on aloitettu yhteistyössä Traficomin kanssa. Selvityksen perusteella arvioidaan, millaisiin toimenpiteisiin on tarve ryhtyä.

Muista ministeriön vastuulla olevista toimenpiteistä vaarallisten aineiden kuljetusta koskeva hallituksen esitys on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä (toimenpide 87). Myös vesiliikenteen turvallisuusviestinnän rahoitus pohjan vahvistamista selvitetään ministeriössä (toimenpide 56). Muita lainsäädäntöön liittyviä toimenpiteitä edistetään tulevilla hallituskaudella.

3. Liikenteen hallinnonalan viranomaisten ja Liikenneturvan priorisoitujen toimenpiteiden tilannekatsaus

3.1 Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Johtava asiantuntija Inkeri Parkkari piti tilannekatsauksen **Traficom**in priorisoiduista toimenpiteistä. Traficom on mukana yhteensä 42 toimenpiteessä, joista 26 toimenpiteessä se on vastuutahona.

Traficom edistää kaikkien liikennemuotojen turvallisuutta laajassa yhteistyössä viranomaisten ja muiden organisaatioiden kanssa. Traficom on mukana eri liikennemuotojen turvallisuuteen liittyvissä työryhmissä. Yksi strategiassa priorisoiduista toimenpiteistä on toimenpide 2, tie- ja raideliikenteen itsemurhien ehkäisy ja sen huomioiminen eri hallinnonalojen strategioissa. Traficom vetää raideliikenteen allejäätien ennaltaehkäisyn yhteistyöryhmää. Ryhmässä etsitään keinoja allejäätien ehkäisyyn. Ryhmän toiminta on koettu hyödylliseksi.

Yhteistyössä THL:n kanssa pyritään edistämään toimenpidettä 11, joka liittyy tieliikenteen ajoterveyden valvonnan parantamiseen. Lääkäreillä ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta luotettavasti tarkistaa potilaan ajo-oikeutta. Asia on ollut esillä liikenneonnettomuuksien tutkinnassa parannusehdotuksena useiden vuosien ajan.

Traficom on mukana myös toimenpiteessä 10, joka liittyy vakavien loukkaantumisen seurannan vakiinnuttamiseen ja yleisestikin tilastoinnin kehittämiseen. Tilastoinnissa tehdään yhteistyötä mm. Onnettomuustietoinstituutin, poliisin, Tilastokeskuksen ja Väyläviraston kanssa. Toimenpide 65 koskee Väyläviraston nopeusrajoitusohjeen päivittämistä. Traficom on mukana myös tässä toimenpiteessä. Kyseessä on tärkeä toimenpide, jolla voi olla laajoja vaikutuksia liikenteen kokonaisturvallisuuteen. On hyvä, että ohjeessa käydään läpi mahdollisuuksia 30 km/h nopeusrajoituksen edistämiseksi.

Toimenpide 21 koskee vesiliikenteen turvallisuuskampanjoinnin suuntaamista. Viestintää pyritään suuntaamaan tunnistettuihin ongelmakohtiin. Traficomin vetämän Veneilyverkoston alle on perustettu turvallisuusviestinnän työryhmä. Myös kyberturvallisuuden edistäminen raideliikenteessä (toimenpide 82) on merkittävä asia. Ensi vuoden alussa on tarkoitus julkaista päivitetty suositus kyberturvallisuuden edistämisestä raideliikenteessä.

Mikroliikkuminen ja sähköpotkulautailu ovat olleet paljon esillä myös Traficomissa. Traficom käynnisti keväällä mikroliikkumisen verkoston (toimenpide 13), joka on kokoontunut tähän mennessä kolme kertaa. Verkoston jakelussa ovat kaikki keskeiset tahot ja yli 50 henkilöä.

3.2 Väylävirasto

Väyläviraston turvallisuusjohtaja Heidi Niemimuukko piti Väyläviraston priorisoitujen toimenpiteiden tilannekatsauksen. Väylävirastolla tai ELY-keskuksilla on päävastuu tai rooli yhteensä noin 30 toimenpiteessä. Väylävirasto ja ELY-keskukset ovat perustaneet yhteisen seurantaryhmän strategian toimenpiteille.

Yksi tärkeistä priorisoiduista toimenpiteistä on nopeusrajoitusohjeen päivittäminen (toimenpide 65). Toimenpiteen toteuttamiseksi tehdään erilaisia vaikutusarvioita. Selvityksen tuloksena tehdään suosituksia nopeusrajoitusohjeeseen sen päivittämistä varten. Väylävirasto ei voi kuitenkaan velvoittaa kuntia noudattamaan antamia ohjeita.

Toinen merkittävä toimenpide on tasoristeysohjelman jatkaminen (toimenpide 76). Tänä vuonna käytetään kohtuullisen paljon rahaa noin 130 tasoristeysparantamiseen tai poistamiseen. Vuonna 2023 rahoitustaso laskee. Tasoristeysohjelmaa toteutetaan riskiperusteisesti.

Jo toteutetuista toimenpiteistä mainittiin selvitys rautateiden ongelmakohdista, joissa tapahtuu luvattomia ylityksiä (toimenpide 19). Myös raiteilla liikkumiseen ja tasoristeysliikenteeseen liittyvää viestintää on toteutettu (toimenpiteet 54 ja 55). Parhaillaan on käynnissä Jätä rata rauhaan -kampanja, joka on tavoittanut nuoren yleisön hyvin ja saanut positiivista palautetta.

Pyöräliitto totesi, että nopeusrajoitusten osalta järkevää olisi yleisrajoitusten muuttaminen muuttamalla tieliikennelakia. Lisäksi Pyöräliitto on tunnistanut tasoristeysohjelmassa muutamia ongelmia. Tasoristeysparantaminen saattaa johtaa pyöräilijän reitin pidentymiseen tai reitin muuttumiseen vaarallisemmaksi, mikä on ongelma liikenneturvallisuuden kannalta. Pyöräliitto toivoo, että tämä tiedostettaisiin paremmin Väylävirastossa. Väylävirasto totesi, että Pyöräliiton esiin nostamat ongelmat liittyen tasoristeysohjelman toteuttamiseen on tunnistettu, mutta viesti viedään eteenpäin. Tasoristeysparantaminen on kuitenkin katsottu parhaaksi ratkaisuksi junaliikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden kannalta. Turvallisuus on tasapainoilua monen asian kanssa.

Kuntaliitto totesi, että yleisrajoituksen muuttaminen on eri asia kuin 30 km/h -nopeusrajoituksen edistäminen. Kuntaliitto kysyi myös, kenen kanssa nopeusrajoitusohjeen päivittämisessä tehdään yhteistyötä. **Liikenne- ja viestintäministeriön** turvallisuusyksikön johtaja Maija Ahokas vastasi, että työssä on tarkoitus kuulla kuntia. Väylävirasto vie eteenpäin viestin siitä, että kunnat ovat kiinnostuneita osallistumaan työhön.

3.3 Ilmatieteen laitos

Juhana Hyrkkänen **Ilmatieteen laitokselta** esitteli laitoksen toimenpiteiden tilanteen. Yhtenä toimenpiteenä on edistää sääolosuhteita koskevien

tietojen saatavuutta ja jakamista (toimenpide 23). Lisäksi automaation kokeilu- ja pilottihankkeissa arvioidaan vaikutukset liikenneturvallisuuteen (toimenpide 81). Toimenpiteiden toteuttaminen on aloitettu.

3.4 Liikenneturva

Liikenneturvan toimitusjohtaja Pasi Anteroine esitteli Liikenneturvan toimenpiteiden tilannekatsauksen. Liikenneturva on mukana yhteensä 17 toimenpiteessä. Liikenneturva on valmistellut ja ennakoitunut koko liikenneturvallisuusstrategian laatimisprosessin ajan omia toimenpiteitään ja linkittänyt niitä toimintansa suunnitteluun. Tällä hetkellä Liikenneturvassa suunnitellaan vuoden 2023 toimenpiteitä.

Mikroliikkumisen verkostossa (toimenpide 13) Liikenneturva on mukana innolla. Toimenpide 14 koskee tietojen keräämistä tienkäyttäjien asenteista ja kokemuksista. Tällaista tiedonkeruuta Liikenneturva tekee muutenkin, mutta tarkoituksena on kartoittaa uusia keinoja. Esimerkiksi digitaalisten keinojen parempaa hyödyntämistä tarkastellaan. Liikenneturva kerää kaksi kertaa vuodessa kyselyillä tietoa mm. tienkäyttäjien asenteista. Liikenneturva pyysi seurantaryhmän jäseniä ilmoittamaan mahdollisia ideoita kyselyjen aiheiksi.

Liikenneturvan tehtävänä on tehdä liikenneturvallisuustyötä kaikenikäisille. Vuoden 2023 painopisteeksi on valittu eriarvoisuus, mikä tarkoittaa liikennekasvatuksen toteuttamista myös eriarvoisessa asemassa oleville ihmisille.

Toimenpiteet 27 ja 28 koskevat huoltajien ja vanhempien roolia nuorten liikennekasvatuksessa. Yhteistyössä Traficommin kanssa on koottu vinkkejä vanhemmille tähän tehtävään.

Toimenpide 29 liittyy ikääntyneiden autoilijoiden ajotaitoihin. Liikenneturvalla on jo olemassa tuotteita ikääntyneille autoilijoille, mutta vaikuttavuutta pyritään parantamaan. Kyseessä on haastava kohderyhmä sen laajuuden vuoksi, vaikka iäkkäät ovatkin motivoituneita kehittämään taitojaan.

Toimenpide 35 koskee liikennekasvatusta varhaiskasvatuksessa. Verkkooppimisympäristö pyöräilystä on jo olemassa ja tämän pohjalle pyritään rakentamaan lisää.

Toimenpide 45 liittyy puolestaan työikäisten liikennekasvatukseen, johon liittyen on käynnissä työmatkahanke yhteistyössä työyhteisöjen kanssa.

Mikroliikkumiseen (toimenpide 46) liittyen Liikenneturva on toteuttanut kampanjoita kesän aikana. Käynnissä on ollut mm. Aja oikein -minikampanja sähköpotkulautailusta.

Toimenpide 47 koskee rattijuopumuskampanjaa. Kampanjan suunnittelua ei ole vielä käynnistetty. Kampanjan linkittäminen jo olemassa olevan päihdepainopisteryhmän työhön saattaisi edellyttää lisää aikaa, koska kampanjan rakentaminen on noin puolen vuoden projekti ja suunnittelu tulee tehdä huolellisesti. Kampanjat pyörivät yleensä kolmesta viiteen vuotta. Kampanjassa olisivat mukana sekä alkoholi että muut päihteet.

Turvallisista ajonopeuksista viestimisessä (toimenpide 50) tehdään tiivistä yhteistyötä poliisin kanssa. Hirvimerkkikampanjan (toimenpide 53) osalta todettiin, että vastuu on siirtynyt Traficomilta Liikenneturvalle. Kampanjan osalta suunnittelu on pohdinnassa. Liikenneturva on mukana myös tasoristeysviestinnässä (toimenpide 55), mutta siinä rooli ei ole yhtä merkittävä.

Väylävirasto toi esiin muiden maiden liikenneturvallisuuskampanjat. Esimerkiksi Operation Lifesaver Yhdysvalloissa on laajentunut myös raideliikenteen turvallisuustyöhön. Kampanjasta voisi hakea mallia moneenkin asiaan.

4. Seurantaryhmän muiden jäsenten lyhyet puheenvuorot strategian toimeenpanon tilanteesta

Sisäministeriön edustaja Jari Pajunen kertoi poliisin liikenneturvallisuuden toimintaohjelmasta ja Poliisihallituksen laatimasta ohjeista. Sisäministeriöllä on itsellään toimenpide 99 koskien yleisötilaisuuksien tapahtumaturvallisuutta. Toimenpide liittyy usean ministeriön hallinnonalaan. Toimenpiteen toteutusta ei ole vielä aloitettu.

Sosiaali- ja terveysministeriön edustaja ei ollut paikalla.

Poliisihallituksen edustaja Tuomo Katajisto kertoi poliisin toimenpiteiden tilanteesta. Poliisihallitus on antanut poliisin liikenteenvalvonnan ja liikenneturvallisuustyön ohjeen. Poliisin toimenpiteitä on nostettu tulevan vuoden tulossopimuksiin strategian ja ohjeen perusteella.

Opetushallituksen edustaja Outi Raunio-Hannula kertoi Opetushallituksen vastuulle kuuluvista toimenpiteistä. Opetushallituksella on viisi toimenpidettä, joiden toteuttaminen on aloitettu.

Timo Repo Opetushallituksesta kertoi vielä, miten liikenneturvallisuusstrategian toimenpiteet toteutetaan ammatillisen koulutuksen puolella.

Onnettomuustietoinstituutin edustaja Salla Salenius kertoi OTI:n vastuulle kuuluvien toimenpiteiden tilanteesta. OTI on aloittanut toimenpiteiden toteutuksen.

Tilastokeskuksen edustaja Tiina Herttuainen kertoi, että Tilastokeskus on aloittanut toimenpiteiden toteuttamisen. Tilastokeskus vastaa mm. tieliikenteen perustilastoinnista. Yhtenä haasteena on tietojen saaminen. Yhtenä uutena tietolähteenä on harkittu Hätäkeskuslaitoksen tietojen hankkimista ja hyödyntämistä tilastoinnissa.

Seurantaryhmän puheenjohtaja totesi, että tietojen saanti ja hyödynnettävyys otetaan ilman muuta yhdeksi teemaksi strategian toimeenpanossa.

Uudenmaan ELY-keskuksen edustaja Marko Kelkka kertoi, että ELY-keskuksella on oma liikennestrategia, johon on sisällytetty liikenneturvallisuusstrategian toimenpiteet. ELY-keskus on mukana

Väyläviraston perustamassa seurantaryhmässä, jossa koordinoidaan strategian toimeenpanoa maantienpidossa.

Lapin ELY-keskuksen edustaja Merja Lämsä kertoi, että Lapissa ei ole laadittu erillistä suunnitelmaa strategian toimeenpanosta. Lapin alueella on kuitenkin voimassa liikenneturvallisuuden ja liikkumisenohjauksen suunnitelma, jota päivitetään ensi vuonna mm. siten, että suunnitelmassa huomioidaan liikenneturvallisuusstrategia. Lapissa on tehty alueellista liikenneturvallisuustyötä vuodesta 2006.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen edustaja Hanna Kettunen kertoi, että THL toteuttaa strategian toimenpiteitä osana viraston muuta työtä. Strategia on linjassa THL:n muiden ohjelmien, kuten itsemurhien ehkäisystä annetun ohjelman kanssa. THL pyrkii omalla toiminnallaan edistämään strategiassa mainittua tilastointityötä.

Helsingin kaupungin edustaja Jussi Yli-Seppälä kertoi, että kaupunki on perustanut työryhmän seuraamaan strategian toimeenpanoa kaupungissa. Kunnilla on 21 toimenpidettä, joista Yli-Seppälä käsitteli liikennekasvatukseen ja infran parannukseen liittyviä toimenpiteitä. Helsingin kaupunki on aloittanut toimenpiteiden toteuttamisen.

Tampereen kaupungin edustaja ei ollut paikalla.

Lappeenrannan kaupungin edustaja Olli Hirvonen kertoi, että kaupunki on aloittanut strategian toimenpiteiden toteuttamisen. Hirvonen totesi, että osa toimenpiteistä on kuntien perustoimintaa. Myös 30 km/h -nopeusrajoituksista on tehty kunnassa periaatepäätös.

Oulun kaupungin edustaja Saija Räinen kertoi, että kaupunki edistää liikenneturvallisuusstrategian toimenpiteitä osana päivittäistä työtä.

Suomen Riistakeskuksen edustaja Reima Laaja kertoi, että liikenneturvallisuusstrategian toimenpiteiden toteuttaminen on aloitettu. Hirvien kantaa on säännelty jo pitkään, mutta uutena asiana tulisi pienempien hirvieläinten kannan sääntely. Hirvieläinonnettomuuksista viestiminen on aloitettu.

Kuntaliiton edustaja Johanna Vilkuna kertoi, että strategian toimeenpano kunnissa toteutuu suurimmaksi osaksi kuntien päivittäisessä työssä. Vilkuna nosti erikseen esille mikroliikkumisen ja kuntien toimivaltuudet. Lisäksi Vilkuna esitti seurantaryhmälle kysymyksen hyvinvointialueiden roolista liikenneturvallisuustyössä 1.1.2023 alkaen, kun alueet aloittavat työnsä. **Seurantaryhmän puheenjohtaja** totesi, että alueiden roolia on syytä selvittää.

ITS Finland ry:n edustaja ei ollut paikalla.

Pyöräliiton edustaja Matti Koistinen kertoi, että yhdistys on aloittanut strategian toimenpiteiden toteuttamisen. Yhdistyksellä on kaksi toimenpidettä, joista ensimmäinen liittyy ikääntyneiden pyöräilyturvallisuuteen ja toinen lasten pyöräilyturvallisuuteen.

Suomen Meripelastusseuran ry:n edustaja Jori Nordström kertoi, että yhdistys edistää osaltaan laajasti vesiliikenneturvallisuutta. Yhdistys piti yhtenä tärkeimmistä toimenpiteistä vesiliikenteen turvallisuusviestinnän rahoituspohjan selvittämistä.

Suomen Ilmailuliitto ry:n edustaja Mari Lehtonen esittäytyi.

Suomen Purjehdus ja Veneily ry:n edustaja Markus Blomquist esittäytyi. Blomquist kertoi yleisesti, että yhtenä yhdistyksen tehtävistä on edistää vesiliikenneturvallisuutta.

Invalidiliiton edustaja Riitta Saksanen esittäytyi. Saksanen kertoi, että toimenpiteet 70–72 ovat liikenteen esteettömyyden kannalta tärkeitä. Hän oli tyytyväinen, että Invalidiliitto on mukana liikenneturvallisuusstrategian toimeenpanossa ja seurannassa.

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Seuraava kokous

Seuraava seurantaryhmän kokous pidetään 8.3.2023 klo 10–12.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 14.00.